

Відчинилися двері, і в кінці коридору замерехтіло слабе світло. Сандро рушив уперед. Він довго міркував, і всі думки незмінно зводилися до одного — повернутися до нормального життя, опанувати себе, спрямувати погляд в майбутнє. Хіба це можливо? Спробуй мислити резонно, коли тебе переполюють емоції. Щоб перегорнути сторінку, недостатньо просто клацнути пальцями.

Він і гадки не мав, до чого призведе ця історія, але мусив туди поїхати. Він прийняв рішення вчора ввечері, коли в нападі шаленства розчахнув вікно у вітальні своєї квартири на Мангеттені й люто повикидав половину книжок зі своєї бібліотеки, бо не витримував уже їхніх зневажливих «поглядів».

Він мусив туди поїхати. Звісно, це було цілковите божевілля. Він не мав плану, не знав, із чого почати, і міг згинуть там та ніколи не вернутися. Проте його життя не могло так тривати. Інакше йому прямісінька дорога в божевільню або морг. Чи в обидва ці місця.

Кабінет ректора Нью-Йоркського університету — треті двері праворуч. Асистентка працювала за своїм бюрком у приймальні. Молода жінка підвелася й сором'язливо всміхнулася, шанобливо

постукала у двері керівника і ввійшла, пробурмотівши кілька слів. Тоді пропустила Сандро в кабінет і мовчки зачинила за ним двері.

— У мене мало часу, — сказав ректор, усміхнувшись відвідувачу, — але ти присядь на хвилинку, будь ласка. Зараз тільки додрукую дещо, і я у твоєму розпорядженні.

Просторий кабінет заливало світлом. Громіздкі металеві меблі, здавалося, вгрузли в бежевий килим, неначе танки, поглинені рухомими пісками.

Сандро, дивлячись спідлоба, лишився стояти.

— Мені потрібна відпустка за свій рахунок на півроку, — промовив він.

Пальці ректора застигли над клавіатурою. Де й поділася усмішка. Він помовчав, відкинувся на спинку крісла й глибоко вдихнув.

— Навіщо?

— Особисті справи.

Ректор відвів погляд. Сандро завважив на бюрку гідку срібну фоторамку із фотографією керівника та його коханої — обоє аж світилися усмішками. Відчув, як усередині все стискається від болю, і силкувався його притлумити. Бракувало тільки розклеїтися зараз.

— Сандро, я знаю, ти пережив тяжке... випробування. Знаю, як тобі було важко, і...

— Давай без співчуття, будь ласка. Просто скажи, що ти згоден.

— Сандро... Я завжди був на твоєму боці, завжди підтримував тебе і повір...

— Так чи ні?

Керівник поволі обвів кабінет поглядом.

— Я заплющував очі на твої постійні прогули останніми місяцями... Прикривав тебе, коли у червні ти затримав на день усні іспити і довелося змінювати весь розклад... Прикривав, коли ти імпульсивно й геть недоречно відреагував на незначну ремарку колеги... Прикривав, коли ти розридався посеред лекції в аудиторії, набитій трьомастами студентами...

— Півроку за свій рахунок — і все.

У відповідь — зітхання.

— Сандро, те, що ти пережив, безперечно, жахливо. Це нормально — період... розгубленості, жалоби. Але рано чи пізно потрібно звестися на ноги...

— От власне...

— Щоб жити далі, ти маєш припинити порпатися в минулому. Тільки спрямувавши погляд у майбутнє, ти одного дня зможеш знову стати щасливим.

— Я вже не знаю, що таке щастя. Але з горя можу написати енциклопедію.

— Ти не вигребешся, якщо будеш цілими днями це переживувати... У людей, що тебе не знають, може скластися враження, наче ти насолоджуєшся стражданням.

— У тому-то й річ, що вони мене не знають.

— Бодай... Виходь із дому, зустрічайся з людьми, дій, реалізуй якісь задуми...

— От власне я маю задум, і мені треба півроку.

Замислившись, ректор покрутив головою і набурмосився.

— Я тут не один. Я маю звітувати перед правлінням...

Сандро промовчав з незмінно незворушним виразом обличчя.

Керівник довго дивився на нього, аж раптом зробився стурбованим.

— Тільки не кажи, що ти хочеш поїхати... туди...

Сандро не відповів.

— Ти здурів, геть здурів!

— Треба це зробити, це єдиний вихід.

— Візьми себе, у біса, в руки! Бодай... Перечитай Платона, Сенеку, Арендт... Я не збираюся тобі перераховувати всіх філософів, ти їх знаєш краще за мене, але перечитай...

— Дай спокій!

— Що це тобі дасть, якщо ти туди поїдеш? Це ж нестерпно — пережити то все знову, це ж...

— Моя душа не знатиме спокою, поки я не зроблю те, що повинен.

— Єдине, чого ти доб'єшся, — тебе спіткає доля твоєї дружини!

Слова вистрілили, отруївши повітря ніяковістю. Сандро втупився у співрозмовника вологими очима, навмисне змушуючи того почуватися незручно, аж поки керівник не забурмотів крізь зуби ледь чутні вибачення.

— Дай мені відпустку за свій рахунок і більше ніколи не почувеш про це.

Ректор глибоко вдихнув і довго мовчав. Молодий викладач затамував подих.

— Я не можу, Сандро. Я не можу, мені шкода.

Сандро збагнув, що на тому край: того, чого він так потребував, ніколи не домогтися. Він опинився сам на сам проти гори егоїзму, проти людей, неспроможних осягнути біль, що заповоняв, мучив, відпускав на мить, щоб лише накинутися несамовитіше, як жорстока кішка, що грається зі здобиччю. Ці люди заледве здобувалися на кілька солодкавих слів, що були йому геть ні до чого.

— Я однаково поїду.

Розвернувся до виходу.

— Не роби цього! Ти ж знаєш, що це означає. Безліч викладачів відчайдушно чекають призначення...

— То й нехай, — мовив Сандро, наближаючись до дверей.

— Ти здурів.

— Ти вже це казав.

— Ти не розумієш, що на тебе чекає.

— Я знаю, що на мене чекає тут.

— Сандро, розплющ очі! Ти не протримаєшся і півгодини; ти ж не виїжджав далі за встелені килимами коридори бібліотек та аудиторії з кондиціонерами...

— Подорожі формують молоду особистість, — озвався чоловік, відчиняючи двері.

— Якщо віриш прислів'ям, поміркуй над іншим, бразильським...

Сандро спинився, не обертаючись. Ректор зробив паузу, немов силкувався довше його втримати. І нарешті промовив, зважуючи кожне слово:

— «Із *Selva amazónica*¹ вороття немає».

¹ Амазонський дощовий ліс (ісп.). (Тут і далі прим. пер.)

У лісі панувала тиша. Духи мовчали, прислухаючись до останніх подихів старого шамана. У глибині зеленого «собору» світло тьмяніло. Подекуди, у неозорих верхівках дерев, крізь листя пробивалися промені полуденного сонця, силкуючись прокласти шлях у королівство тіней.

Еліанта сиділа навколішки поряд зі своїм учителем. Він розтягнувся на килимі лишайнику та моху, ніжнішого за шкіру новонародженого, і тримав її за руку. Вона застигла, споглядаючи його, як ніколи, милувалась старцем, що смиренно готувався до останньої подорожі.

Вона вдихала вологе повітря, просякнуте соловодкими пахощами лісу і безмежним спокоєм особливої миті. Вона не сумувала: смерть — лише перехід. Знала це і навчилася всією душею приймати те, що дарувало їй небо, — випробування рівно як задоволення. Але їй хотілося провести зі старцем більше часу і далі здобувати від нього цінні знання...

Світло довкруг дедалі м'якшало і тьмянішало.

Вона ще не була готова стати наступницею свого вчителя й замислювалася, чому духи забирають його в неї. Яке дають їй послання?

Вона задивилася на посулі рослини лісу.

Усе почалося в дитинстві. Коли вона була маленькою дівчинкою, бачила пророчі сні й зажила слави на все селище. Її почали вважати інакшою. Це водночас і цікаво, і ніяково. Коли вона досягла підліткового віку, шаман запропонував супроводити її в спробі побачити видіння. Чітко дотримуючись складного ритуалу зі співами й танцями, повторюваними дивними рухами, вона розірвала зв'язок зі свідомістю, поринувши в глибини своєї душі, де тіло вже не має значення, де відокремлюєшся від себе і з'єднуєшся з іншим, вищим виміром, у якому час втрачає значення, і прямуєш у безкінечність... Вона відчула, що летить серед рослин, від кожної з яких линула особлива, мелодійна музика. Цією музикою рослини спілкувалися з нею. Вона ставила їм питання і природно отримувала відповіді, не дивуючись. Пробудившись, Еліанта розтлумачила своє видіння як знак: вона теж стане шаманкою.

Старець узявся за її ініціацію, адже міг бути спокійним, що матиме наступницю, яка перейме естафету, коли прийде час. Еліанта почувалася прилаштованою, була певна, що знайшла свій шлях, і щаслива, що виконує корисну роль, сприяє рівновазі у своїй спільноті. Рівновага... На думку